

УДК 339.13.017:613.22

ДУТКА І.В., ХОМЕНКО О.І., ГЕСЕЛЕВА Н.В.
Київський національний університет технологій та дизайну

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ ДИТЯЧОГО ХАРЧУВАННЯ В УКРАЇНІ

Мета. Дослідження ринку дитячого харчування в Україні, аналіз стану та перспектив розвитку. Визначення основних факторів та проблем розвитку індустрії дитячого харчування, а також шляхів забезпечення державної підтримки.

Методика. Дослідження проблем ринку дитячого харчування за допомогою методу статистичного аналізу.

Результати. В роботі проаналізована діяльність вітчизняних виробників на ринку дитячого харчування, оцінено демографічну ситуацію в країні та перспективи подальшого розвитку даного ринку.

Наукова новизна. Запропоновано підходи для активізації ринку дитячого харчування за рахунок народжуваності, обсягів відчизняного виробництва та збільшення впливу державної підтримки.

Практична значимість. Виявлено ряд основних проблем, що перешкоджають ефективному розвитку ринку та визначено основні чинники споживання продуктів дитячого харчування.

Ключові слова: дитяче харчування, ринок, демографія, народжуваність.

Харчова та переробна промисловість на сьогодні в значній мірі визначає розвиток економіки України та займає провідне місце в структурі промислового виробництва країни. Харчова промисловість завжди вважалася для України пріоритетною і стратегічно важливою галуззю, яка здатна забезпечити не тільки потреби внутрішнього ринку, а й вагоме місце держави в когорті світових країн - лідерів із виробництва продуктів харчування. За обсягом реалізованої продукції галузь займає перше місце серед всіх галузей промисловості з часткою більше 20 % в загальному обсязі промисловості України. Доступність харчових продуктів, їх якість та екологічність впливають на рівень продовольчої безпеки держави, виступають індикаторами її соціальної стабільності [1].

За роки незалежності проблема розвитку галузі дитячого харчування знайшла своє відображення в дисертаційних роботах таких науковців як: Говорушко Т.А., Юрик Я.І., Яцунь О.М., Медведенко О.В. Роботи були присвячені проблемам визначення потреби в продуктах дитячого харчування, співвідношення попиту та пропозиції на ці продукти, перспективам розвитку галузі. Проте деякі питання залишаються нерозглянутими. Зокрема, питання впливу рівня народжуваності на ринок дитячого харчування та шляхи поживлення ринку дитячого харчування в сучасних кризових умовах.

Розвиток вітчизняної індустрії виробництва продуктів дитячого харчування є одним з найважливіших питань, які потребують першочергового вирішення на державному рівні, так як збалансоване та якісне харчування для дітей є не тільки необхідною умовою нормального розвитку дитячого організму, а й важливим фактором забезпечення продовольчої безпеки країни. На сучасному етапі підприємства дитячого харчування функціонують у відкритому конкурентному середовищі, самостійно налагоджують господарські відносини з учасниками ринку і виробляють таку продукцію:

сухі адаптовані молочні суміші, сухі молочні продукти, спеціальні рідкі чи пастоподібні молочні продукти, плодоовочеві консерви та соки.

Перспективність та привабливість розвитку дитячого харчування в Україні обумовлене можливістю зростання обсягів його виробництва і реалізації за рахунок розширення контингенту споживачів та освоєння нових сегментів ринку. Попит на ринку дитячого харчування в Україні обумовлений в першу чергу незадоволеною потребою в продуктах дитячого харчування при зростаючому попиті на них. Аналіз ринку продуктів дитячого харчування на сьогодні свідчить про тенденцію його поступового покращення. Споживачі висувають все більш жорсткі вимоги до продуктів дитячого харчування. Першочерговими вимогами до молочних продуктів для дітей є свіжість та висока якість, які суворо контролюються органами державної влади. Ціна перестала бути вирішальним чинником вибору, поступившись місцем таким факторам: склад продукту, безпечність споживання, неалегренність, збагачення вітамінами і мінеральними речовинами. Лідерами з виробництва харчової продукції залишаються спеціалізовані підприємствами дитячого харчування [2].

Найбільшими імпортерами дитячих продуктів харчування на українському ринку є країни Європи, що складає 64% від загального імпорту продуктів дитячого харчування. Це виробники таких відомих світових марок: «Nutricia» (Нідерланди), «Nestle» (Швейцарія), «Нірр», «Неснз» (Німеччина) тощо. Найбільші країни імпортери показано на рис.1.

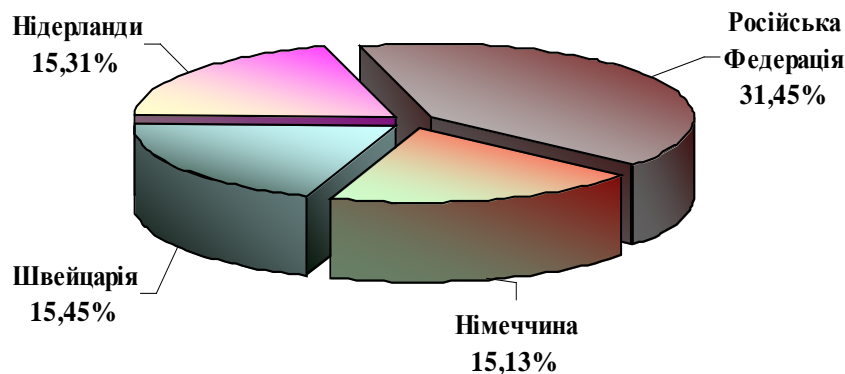

Рис.1 Основні джерела імпорту з 01.01.-30.06.2014 р

За офіційними даними Державної служби статистики в Україні щорічно збільшується виробництво продукції дитячого харчування. Так, обсяг виробництва даної продукції у 2013 році зріс, у порівнянні до попереднього року, на 24% (рис.2).

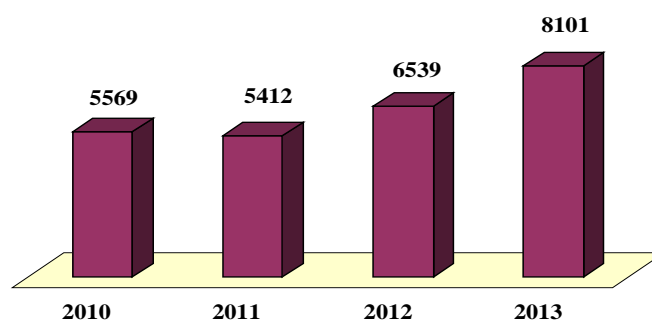

Рис.2 Динаміка виробництва дитячого харчування в Україні, т
Джерело: за даними Державної Служби Статистики України [3]

Завдяки введенню нових потужностей збільшилося виробництво рідкого дитячого харчування на молочній основі, що значною мірою впливає на імпортозаміщення цієї продукції [4].

До головних учасників цього ринку належать: ПАТ «Хорольський молочноконсервний комбінат дитячих продуктів» (Полтавська обл.) – сухі молочні продукти; ТОВ «Південний консервний завод» (м. Херсон), ПАТ «Одеський консервний завод дитячого харчування» – плодоовочеві консерви і соки; ВАТ «Галактон», ТОВ «Фірма «Фавор»(м. Київ), ПАТ «Вімм-Біль-Данн Україна» (Київська обл.), ПАТ «Яготинський маслозавод» «Яготинське для дітей» (Київська обл.).

Недостатні обсяги власного виробництва призвели до зростання за деякими позиціями частки імпортової продукції. У 2013 р. зріс імпорт гомогенізованих готових продуктів (консерви на м'ясній основі) на 61,4 %, продуктів дитячого харчування на 15,8 %, овочів гомогенізованих на 79,5 %. Обсяги імпорту значно скоротилися на гомогенізовані готові продукти (плодоовочеві консерви та соки) на 33,6 % . За січень-червень 2014 р. в цілому імпорт на продукти дитячого харчування знизився на 14,5 % порівняно з аналогічним періодом 2013 р. [3].

В Україні значно покращилася ситуація з виробництвом продуктів дитячого харчування. За останні чотири роки динаміка виробництва дитячого харчування в Україні збільшується, спад спостерігається лише у 2011 р. У 2013 р., порівняно з попереднім роком, зростає виробництво продуктів дитячого харчування таких, як: сир кисломолочний та виробів з нього, продукти кисломолочні, соки дитячі, молоко оброблене рідке.

На державному рівні реалізуються заходи, спрямовані на підтримку та розвиток виробництва продуктів дитячого харчування. Внесено зміни до п. 154.2 Ст. 154 Податкового кодексу в частині розширення напрямків використання вивільнених від оподаткування коштів. Діюча редакція цієї статті передбачає звільнення від оподаткування прибутку підприємств, отриманого від продажу на митній території України спеціальних продуктів дитячого харчування власного виробництва у разі, якщо він спрямований на збільшення обсягів виробництва та зменшення роздрібних цін таких продуктів.

Завдяки затвердженим Урядом змінам, виробники дитячого харчування зможуть придбати сучасне обладнання та впроваджувати новітні технології за рахунок коштів, звільнених від оподаткування прибутку. Окрім того, ці кошти можна спрямувати на розширення асортименту та випуск нових продуктів харчування для дітей усіх вікових груп, які зможуть конкурувати з імпортною продукцією. В свою чергу, це сприятиме збільшенню обсягів виробництва, підвищенню якості вітчизняної продукції дитячого харчування, а ще допоможе додатково завантажити незадіяні потужності галузі та створити нові робочі місця.

Проте кон'юнктура ринку продуктів дитячого харчування безпосередньо пов'язана з демографічною ситуацією в країні (табл. 1). Одним з факторів розвитку ринку дитячого харчування є зростання народжуваності в Україні. Зважаючи на те, що цей показник знизився за останні роки, можна зробити висновок, що стан ринку дитячого харчування дещо погіршиться.

Таблиця 1

Статистичні дані новонароджених на території України за 2010-2014 рр. (за даними
Державної Служби Статистики України [3])

Рік	Кількість новонароджених, тис. осіб
2010	497,7
2011	502,6
2012	520,7
2013	503,7
2014 ¹	465,9

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції. Дані попередні.

Найпоширенішою причиною зниження народжуваності в 2013 та 2014 роках є нестабільна економічна ситуація в країні і як наслідок демонструє негативну динаміку в різниці між показниками народжуваності і смертності.

На сьогоднішній день, у зв'язку з нестабільною економічною ситуацією в Україні, а також підвищення курсу долара, спостерігається тенденція зниження попиту на імпорту продукцію. За рахунок цього можна зміцнити позиції на ринку, а також збільшити частки виробництва вітчизняної продукції дитячого харчування.

Висновки. Ринок продуктів дитячого харчування має значний потенціал до зростання, а саме збільшення виробництва та споживання даної продукції. Стабільність і відродження даної галузі виробництва можливі за умови здійснення чіткої стратегії з боку держави, а саме створити сприятливі умови для виробництва і реалізації продуктів дитячого харчування. За таких умов державного регулювання вітчизняні виробники дитячого харчування зможуть повноцінно розвиватися, збільшувати виробництво своєї продукції та підвищувати її конкурентоспроможності.

Список використаних джерел

1. Купчак П. М. Харчова промисловість України в умовах активізації інтеграційних та глобалізаційних процесів: монографія / За ред. д-ра екон. наук, проф. Л. В. Дейнеко. – К. : Рада по вивч. прод. сил України НАН України, 2009. – 152 с.
2. Печенога О. Ринок дитячого харчування в Україні/О.Печенога, Т. Нагайцева, Ю.Кіщак/Харчовик.-2012.-№5.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Прес-служба Міністерства аграрної політики та продовольства. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?artid=246057105>.

References

1. P.M. Kupchak 2009. Kharchova promyslovist Ukrainy v umovakh aktyvizatsii integratsiynykh ta globalizatsii protcesiv [Food industry of Ukraine in the conditions of activation of integration and globalizations]. L.V. Daineko (Eds.).-K. Rada po vuvch. Prod. Syl. Ukrainy NAN Ukrainy, 2009.-152 s. [in Ukrainian].

2. O. Pechenoha, T. Nahaytseva & Yu. Kishchak Rynok dytyachoho kharchuvannya v Ukrayini [The market of child's food in Ukraine], Harchovyk.-2012.-№5. [in Ukrainian].
3. Ofitsiynyi sayt derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrayiny [State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
4. Uriadovui portal [Government portal]. Retrieved from <http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?artid=246057105> [in Ukrainian].

ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ РЫНКА ДЕТСКОГО ПИТАНИЯ В УКРАИНЕ

ДУТКА И.В., ХОМЕНКО А.И., ГЕСЕЛЕВА Н.В.

Киевський національний університет технологій і дизайну

Цель. Исследование рынка детского питания в Украине. Проанализировать состояние и перспективы развития. Определение основных факторов развития индустрии детского питания, а также определение проблем и путей обеспечения государственной поддержки.

Методика. Анализ проблем рынка детского питания с помощью метода статистического анализа.

Результаты. В работе проанализирована деятельность отечественных производителей на рынке детского питания, оценен демографическая ситуация в стране и дальнейшее развитие данного рынка.

Научная новизна. Предложены подходы для активизации рынка детского питания за счет рождаемости, объемов отечественного производства и увеличения влияния государственной поддержки.

Практическая значимость. Выявлен ряд основных проблем, препятствующих эффективному развитию рынка и определены основные факторы выбора продуктов детского питания.

Ключевые слова: *детское питание, рынок, демография, рождаемость.*

THE MARKET PROGRESS OF CHILD'S FOOD TRENDS IN UKRAINE

DUTKA I.V., KHOMENKO O.I., GESELEVA N.V.

Kyiv National University of Technologies and Design

Purpose. The market research of child's food in Ukraine. To do analysis of the state and prospects of development. Determination of basic factors of industry's development of child's food, problems and ways to provide state support.

Methodology. Research of market problems of child's food by statistical analysis method.

Findings. There are an analysed activity of domestic producers at the market of child's food and also evaluated the determination situation in the country and its further development in this work.

Originality. It is offered the approaches for activation of child's food market due to a birth-rate, volumes of domestic production and increase of state's support influence.

Practical value. Revealed a number of main problems that are hindering the efficient development of the market and the main factors of choice of child's food.

Keywords: *child's food, market, demography, birth-rate.*